

Sygnatura akt I C 1032/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Ostrołęce Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Deptuła

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Grucelska

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2015 r. w Ostrołęce na rozprawie

sprawy z powództwa J. D.

przeciwko T. D.

o zapłatę

orzeka:

I. zasądza od pozwanego T. D. na rzecz powoda J. D. kwotę 50.000,00 (pięćdziesiąt tysięcy) dolarów amerykańskich z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 5 grudnia 2014 r., do dnia zapłaty –objętą na podstawie pkt. III. prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 16 maja 2013 r. wydanego w sprawie sygn. akt II K 11/13 solidarnym współobowiązkiem zapłaty ze S. D. (1);

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego T. D. na rzecz powoda J. D. kwotę 11.748,00 (jedenaście tysięcy siedemset czterdzieści osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600,00 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygnatura akt I C 1032 /14

UZASADNIENIE

Powód J. D. reprezentowany przez pełnomocnika profesjonalnego wniósł przeciwko pozwanemu T. D. pozew o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 50.000,00 dolarów amerykańskich (USD) z ustawowymi odsetkami od dnia 12 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Podniósł, że w 2003 r. wyjechał w celach zarobkowych do USA. 15 lutego 2005 r. na matkę powoda – S. D. (1) zostało założone konto walutowe w oddziale banku (...) SA w K.. Powód pracując w USA przesłał na ów rachunek łącznie kwotę 75.907,60 USD, dodatkowo do 2012 r. wpłynęła nań kwota 39.716,81 zł z tytułu uzyskanych przez powoda dopłat bezpośrednich z funduszy europejskich do gruntów rolnych powoda oraz 24.000,00 zł tytułem czynszu z zawartych przez powoda umów dzierżawy własnych nieruchomości. Pod koniec 2011 r. powód J. D. wrócił do kraju i zwrócił do swojej matki o wypłatę wskazanych kwot. S. D. (1) odmówiła. Wobec powyższego powód wystąpił wobec niej z wezwaniem na piśmie żądając zapłaty 75.907,60 USD i 39.716,81 zł w terminie do dnia 10 kwietnia 2012 r. Wezwanie do zapłaty zostało doręczone w dniu 3 kwietnia 2012 r. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Ostrołęce II Wydział Karny S. D. (1) została uznana winną popełnienia przestępstwa polegającego na tym, że w dniu 15 listopada 2011 r. w K. przywłaszczyła powierzone jej przez powoda mienie, tj. pieniądze w kwocie 75.907,60 USD, oraz 39.716,81 zł w ten sposób, że w dniu 15 listopada 2011 r. odmówiła wydania J. D. stanowiących jego własność wyżej wymienionych środków pieniężnych

powierzonych jej na przechowanie. Następnie w dniu 12 kwietnia 2012 r. matka powoda dokonała przysporzenia, oznaczonego przez osoby uczestniczące, jako „darowizna” – przelewu kwoty 50.000 USD na rzecz pozwanego T. D.. Pozwany T. D. prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostrołęce II Wydział Karny z dnia 15 listopada 2013 r. sygn. akt II K 824/13 został w efekcie uznany winnym przestępstwa umyślnego i skazany za to, że 12 kwietnia 2012 r. w K. przyjął od S. D. (1) pieniądze w kwocie 50.000 USD, pochodzące z dokonanego w dniu 15 listopada 2011 r. na szkodę powoda przestępstwa przywłaszczenia mienia znacznej wartości. Powód podniósł, iż Sąd Okręgowy II Wydział K. w O. ww. prawomocnym wyrokiem z dnia 16 maja 2013 r., sygn. akt II K 11/13 w pkt. III. orzekł wobec S. D. (1) środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz J. D. kwoty 286.416,51 zł i nadał temu wyrokowi klauzulę wykonalności. 12 kwietnia 2012 r. S. D. (1) przelała 50.000 USD na rachunek pozwanego T. D.. Komornik Sądowy I. Z. ściągnęła od S. D. (1) jedynie niewielką część należności na podstawie wymienionego tytułu wykonawczego. Powód, jako jej wierzyciel nie mógł się zaspokoić z pozostałej kwoty 50.000 USD ponieważ po przelaniu przez S. D. (1) pieniądze te zostały wypłacone przez pozwanego przed zabezpieczeniem majątkowym wydanym przez Prokuratora i wydane.

W uzasadnieniu pozwu powód upatrywał źródła swojego roszczenia w przepisach o skardze paulińskiej, zaś podstawy w przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu. Ż. dotyczyło bowiem zwrotu korzyści utraconej przez osobę trzecią, a uzyskanej kosztem jego, jako wierzyciela, w granicach w jakich zaspokoiłby się zgodnie z art. 532 k.c. Roszczenie o zasądzenie dochodzonej kwoty jest konsekwencją uznania za bezskuteczny w stosunku do powoda przelewu („darowizny”) kwoty 50.000 USD przez dłużnika S. D. (1) na rzecz pozwanego T. D. w dniu 12 kwietnia 2012 r. Nie jest możliwe zidentyfikowanie tych konkretnych pieniędzy w majątku dłużnika. Pozwany uregulował własne zobowiązania finansowe nie uszczuplając tego majątku. Zachodzi związek przyczynowy między działaniem pozwanego, a wyrządzoną wierzycielowi szkodą polegającą na utracie uzyskanych w drodze „darowizny” środków pieniężnych, które mogłyby służyć zaspokojeniu wierzycielności.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu w tym zastępstwa prawnego oraz opłaty od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Podniósł, że powód nigdy nie wezwał pozwanego do dobrowolnego zwrotu przedmiotowego świadczenia. Powództwo uznał dlatego za przedwczesne. Podniósł, że nie uzyskał korzyści majątkowej kosztem powoda. Była to bowiem splata – w formie darowizny od matki – z „przepisanego” powodowi ok. 20 lat temu gospodarstwa rolnego. Poza tym pozwany zużył otrzymane od matki w „darowiznie” środki i nie jest wzbogacony. Przyznał, iż otrzymał od matki kwotę dochodzoną przez powoda w kwietniu 2012 r. Niezwłocznie po otrzymaniu pieniędzy spłacił zobowiązania, a powód dochodzi ich zwrotu po prawie 2,5 roku od zużycia otrzymanych tym sposobem środków. Nie mógł się liczyć z obowiązkiem zwrotu na rzecz powoda, gdyż żadnych środków od niego nie otrzymał. Powód dochodził zwrotu tych środków od swojej matki. Ich kwota została od niej prawomocnie zasądzona w sprawie sygn. akt II K 11/13 Sądu Okręgowego w Ostrołęce i jest przedmiotem egzekucji w sprawie Km sygn. akt 2418/13 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ostrołęce I. Z. w związku z czym powód próbuje podwójnie zaspokoić swoje roszczenie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje :

Strony są rodzeństwem. S. D. (1) ich matką. Powód w dniu 5 listopada 2003r. w celach zarobkowych wyjechał do USA, gdzie pracował nielegalnie w branży budowlanej. Nie posiadał walutowego ani złotówkowego konta w Polsce. W celu lokowania zarobionych zagranicą pieniędzy poprosił matkę o założenie konta walutowego, na które miało służyć wypływać wynagrodzenie. S. D. (1) przystała na prośbę syna upoważniając go do podjęcia pieniędzy po powrocie do kraju. W lutym 2005 r. założyła konto w oddziale banku (...) SA w K.. Od tego czasu do 10 listopada 2011r., tj. do dnia powrotu do kraju, powód zgromadził na wskazanym koncie walutowym 75.907,60 USD ze swoich zarobków. W tym czasie wpłynęły tam również środki z tytułu dopłat unijnych do posiadanych przez niego gruntów rolnych w wysokości 39.716,81 zł oraz 20.000,00 zł z tytułu ich dzierżawy. Po przyjeździe do Polski w dniu 11 listopada 2011 r. powód zwrócił się do matki o wydanie zgromadzonych na koncie walutowym pieniędzy. Ta jednak w dniu 15 listopada 2011 r. odmówiła, twierdząc że brat powoda T. D. nigdzie nie pracuje, nie posiada środków do życia, jest

człowiekiem biednym, niezaradnym, w związku z czym pieniądze przekaże jemu. Powód natomiast, według niej, miał być człowiekiem wykształconymi pieniądze były mu niepotrzebne.

W związku z odmową powód wezwał matkę do zwrotu zarobionych w USA pieniędzy w kwocie 75.907,67 USD, otrzymanych przez niego z tytułu dopłat do gospodarstwa rolnego w kwocie 39.716,81 zł pisemnie w terminie do 10 kwietnia 2012 r. Uzyskawszy informację o opisanym żądaniu powoda pozwany założył własny rachunek bankowy, a dnia 12 kwietnia 2012 r. matka stron przelała na ów rachunek kwotę 50.000 USD z konta walutowego założonego dla powoda i przez niego wcześniej wpłaconą z wynagrodzenia za pracę w USA. Ponieważ wezwanie kierowane do S. D. (1) pozostało bez odpowiedzi w grudniu 2012 r. powód złożył doniesienie do Prokuratury.

W konsekwencji wszczętego tym sposobem postępowania karnego wyrokiem z dnia 16 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce w sprawie sygn. akt II K 11/13 uznał S. D. (1) winną tego, że 15 listopada 2011 r. w K. przywłaszczyła powierzone jej przez J. D. mienie ruchome znacznej wartości tj. pieniądze w kwocie 75.907,60 USD oraz 39.716,81 zł w ten sposób, że w dniu 15 listopada 2011 r. odmówiła wydania J. D. stanowiących jego własność wyżej wymienionych środków pieniężnych powierzonych jej na przechowanie w okresie od 30 marca 2004 r., do 15 listopada 2011 r., to jest popełnienia przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art 294 § 1 k.k. W pkt. III. wyroku Sąd Okręgowy w Ostrołęce na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonej środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz J. D. kwoty 286.416,51 zł. Powyższy wyrok został utrzymany w mocy przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 31 października 2013 r.(sygn. akt II AKa 169/13).

W następnej kolejności Sąd Rejonowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 15 listopada 2013 r. w sprawie o sygn. akt II K 824/13 uznał T. D. winnym tego, że w dniu 12 kwietnia 2012 r. w K. przyjął od S. D. (1) rzecz uzyskaną za pomocą czynu zabronionego tj. mienie ruchome w postaci pieniędzy w kwocie 50.000 USD pochodzących z dokonanego w dniu 15 listopada 2011 r. w K. przestępstwa przywłaszczenia powierzonego S. D. (1) przez J. D. mienia ruchomego znacznej wartości tj. pieniędzy w kwocie 75.907,60 USD, to jest popełnienia przestępstwa z art. 291 §1 k.k. Powyższy wyrok, przy uznaniu apelacji za oczywiście bezzasadną, także został utrzymany przez Sąd II instancji (wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce z 16 kwietnia 2014 r., sygn. II Ka 73/14).

W toku postępowania przygotowawczego prowadzonego pod sygn. akt 3 Ds. 92/13 Prokurator Prokuratury Rejonowej w Ostrołęce wydał postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym (8 maja 2013 r.) w związku z grożącą pozwanemu grzywną w wysokości 400 stawek dziennych, każda po 10 zł. tj. do łącznej kwoty 4000 złotych i środka karnego w postaci obowiązku naprawienia wyrządzonej szkody w mieniu J. D. w wysokości 50.000 USD i obciążył hipoteką nieruchomości gruntową należącą do pozwanego, położoną w K. o nr. ewid.(...) o obszarze 0,2000 ha, dla której Sąd Rejonowy w Ostrołęce Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) –jedeny składnik majątku T. D. wskazując, że zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w przypadku odstąpienia od zabezpieczenia majątkowego może być znacznie utrudnione wyegzekwowanie od podejrzanego przedmiotowych świadczeń. Pozwany bowiem w dniach 10 – 11 kwietnia 2013r., to jest wtedy kiedy powziął informację o możliwym skierowaniu przeciwko sobie postępowania karnego dokonał wypłaty z rachunku w istocie wszystkich zgromadzonych tam na skutek wpłat S. D. (1) środków.

W dniu 4 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce utrzymanemu w mocy wyrokowi skazującemu S. D. (1) nadał klauzulę wykonalności w zakresie kwoty 286.416,51 zł. Na tej podstawie powód 10 grudnia 2013 r. wszczął postępowanie egzekucyjne, które do dnia dzisiejszego prowadzone jest przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ostrołęce I. Z. pod sygn. akt. Km 2418/13. Wg stanu z chwili obecnej powód wyegzekwował od matki S. D. (1) kwotę 65.569,96 zł z zajętego w egzekucji, otrzymywanego przez nią z ZUS świadczenia emerytalnego oraz pozostałych na przedmiotowym koncie walutowym w (...) SA środków. Potrącenia w sprawie egzekucyjnej są niewielkie i wynoszą ok. 210 zł miesięcznie. W toku postępowania bank kilkakrotnie informował Komornika, iż realizacja dalej idącego zajęcia jest niemożliwa, w tym z uwagi na opisaną postanowienie Prokuratury Rejonowej w Ostrołęce z dnia 15 lutego 2013 r. o sygn. akt 3 Ds. 326/12 dotyczące zabezpieczenia majątkowego.

Pozwany nigdy nie oddał powodowi dochodzonych niniejszym pozwem pieniędzy. Powód nigdy jednak nie wystosował do brata żadnego wezwania do zwrotu przyjętych z przewłaszczonej przez matkę pieniędzy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

dowodu z przesłuchania strony: powodowej – k. 106 wraz z potwierdzonymi wyjaśnieniami k. 85 –86, strony pozwanej – k. 106 - 107 wraz z potwierdzonymi wyjaśnieniami z k. 86-87, dokumentów lub ich niekwestionowanych kopii w postaci: wyroku w sprawie sygn. akt II K 11/13 k. 23 -24, wyroku w sprawie sygn. akt II AKa 169/13 k. 25, wyroku w sprawie sygn. akt II K 824/13 k. 26–26v., wyroku w sprawie sygn. akt II Ka 73/14 k. 27, notatki urzędowej k. 28, postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym k. 29 -31, informacji o stanie postępowania egzekucyjnego k. 32-32v., oświadczenia o stanie majątkowym rodzinnym k. 33-34, tabeli średnich kursów walut k. 35-36, odpisu zwykłego księgi wieczystej k. 38-39,

dokumentów znajdujących się w aktach spraw:

- sygn. II K 11/13 SO w Ostrołęce: zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa k. 1-2 , wyciągu bankowego za okres 14.03.2012-13.04.2012 r. k. 7, potwierdzenie przelewu dolarów z dyspozycji pozwanego na konto walutowe S. D. (2).14-25, potwierdzenia odbioru k. 26, wezwania do zapłaty k. 27, umowy k. 28-30, dyspozycji posiadacza rachunku indywidualnego w sprawie przeznaczenia wkładu oszczędnościowego na wypadek śmierci k. 31, potwierdzeń wpłat na rachunek walutowy k. 34-38, protokołu ustnego zawiadomienia o przestępstwie k. 45, protokołu zeznań świadka k.60-61 – z zastrzeżeniem, iż odnośnie dowodów z k. 45, 60-61 wyłącznie w zakresie w jakim wskazane dokumenty potwierdzają czynność wskazanych osób, zestawienia operacji k. 186, wyroku k. 325 - 326, k. uzasadnienia k. 332-341, wyroku Sądu Apelacyjnego k. 364;

- sygn. II K 824/13 SR w Ostrołęce: protokołu przesłuchania podejrzanego k. 173-174 – z tym, że wyłącznie w zakresie dokumentującym czynność z udziałem pozwanego, postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym k. 179, zestawienia operacji z rachunku bankowego pozwanego k. 193, potwierdzenia wypłaty 195-198, wyroku k. 315, uzasadnienia k. 317-323, wyroku Sądu Apelacyjnego k. 379;

- egzekucyjnej o sygn. akt Km 218/13 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Ostrołęce I. Z.: k. 5 zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, k.6 wezwania do dokonywania potrąceń emerytury, k. 8, 14 zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego i zakazie wypłat, k. 11 zawiadomienia z ZUS ,k. 13,30, wezwania banku do złożenia oświadczenia i wyjaśnień, k. 20, 32, 36, 41 wyjaśnień banku, k. 22-23, zestawienia operacji, k. 28, wezwania do realizacji zajęcia, k. 35 zawiadomienia z ZUS o wysokości potrąceń, k. 38 pisma wierzyciela, k. 39 informacji o stanie postępowania egzekucyjnego.

Sąd dopuścił dowód z dokumentów akt wskazanych spraw bacząc zarazem na obowiązującą w postępowaniu cywilnym zasadę bezpośredniości. Powyższe dotyczyło dokumentów zawartych w aktach sprawy o sygn. II K 11/13 SO w Ostrołęce, 45, 60-61, a także aktach sprawy o sygn. II K 824/13 SR w Ostrołęce, k. 173-174 odnośnie zawartych w nich relacji osób wypowiadających się w postępowaniu karnym, które bez żadnych przeszkód mogłyby być przedmiotem dowodu z zeznań w niniejszej sprawie. Wobec związania sądu cywilnego przywołanymi wyrokami karnymi prowadzenie tego rodzaju dowodu na okoliczności sprawdzające się do ponownej rekonstrukcji znamion przestępstw jakich dopuścili się pozwany i jego matka na szkodę powoda było jednak zgodnie z art. 11 k.p.c. niedopuszczalne. Sąd cywilny nie mógł bowiem za ich pomocą dokonywać własnych ustaleń faktycznych. Te zostały dokonane w postępowaniach karnych z mocą wiążącą dla sądu cywilnego, także w niniejszym postępowaniu. Sam zaś pozwany zeznając przyznał, że przedmiotem przestępstwa popełnionego przez niego na szkodę powoda, interpretowanego jedynie przez pozwanego jako „darowizna”, była kwota 50.000, 00 USD. Poza rozbieżnością ocen dotyczącą kwalifikacji rozporządzenia przez S. D. (1) na rzecz pozwanego ww. kwotą 50.000, 00 USD wiążąco w niniejszej sprawie rozstrzygniętego przez sądy karne zeznania stron w zasadniczych dla rozstrzygnięcia kwestiach nie były sprzeczne. W szczególności nie była sporna wartość dochodzona pozwem w kwocie i rodzaju waluty, brak jej zwrotu, prawomocność wyroków karnych, brak pisemnego wezwania pozwanego oraz woli tego ostatniego do jej zwrotu w jakiegokolwiek formie. Wnioski dowodowe pełnomocnika pozwanego, oddalone w toku postępowania w związku z treścią art. 11 k.p.c., zmierzały w zasadzie do zwalczania treści zapadłych wyroków karnych. Pozostałe

natomiast zostały oddalone jako nie tylko w nawiązaniu do treści art. 11 k.p.c. wobec zmierzania do zwalczania treści wyroków karnych, lecz spóźnienia, owocujące przewlekłością postępowania.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo było zasadne i podlegało uwzględnieniu w całości przy konieczności korekty żądania odsetkowego.

Odnosząc się do zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy stwierdzić, że zapadłe wyroki skazujące, zarówno S. D. (1), jak T. D. determinowały tok postępowania dowodowego w sprawie. Ustalenia faktyczne objęte treścią zarzutów, następnie sentencjami wyroków stanowiły podstawę faktyczną dla rozstrzygnięcia żądania pozwu. Jakkolwiek istnienie wyroku karnego skazującego pozwanego nie było niezbędną przesłanką (warunkiem koniecznym) rozstrzygnięcia, wchodzące w rachubę jako podstawa rozstrzygnięcia przepisy prawa materialnego cywilnego wypełniają swą rolę niezależnie od regulacji prawno-karnej stwarzając niezbędną ochronę uprawnionemu, niemniej wobec materializacji okoliczności wydania takich, prawomocnych wyroków, należy podkreślić, iż zawarte w wyrokach karnych skazujących, zwłaszcza w zakresie odnoszącym się do przestępstwa przypisanego pozwanemu ustalenia faktyczne miały znaczenie dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. W kontekście stanowiska pozwanego wskazać, że moc wiążąca wyroków karnych w postępowaniu cywilnym nie jest konsekwencją powagi rzeczy osądzonej wyroków karnych, ani skutków prawomocności, bowiem przejawia się związaniem objętymi sentencją ustaleniami co do okoliczności popełnienia przestępstwa. Podstawę mocy wiążącej ustaleń odnośnie okoliczności popełnienia przestępstwa zawartych w sentencji prawomocnego wyroku skazującego wydanego w postępowaniu karnym stanowi art. 11 k.p.c. zgodnie, z którym ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Jednakże osoba, która nie była oskarżona, może powoływać się w postępowaniu cywilnym na wszelkie okoliczności wyłączone lub ograniczające jej odpowiedzialność cywilną. Dzięki przywołanemu przepisowi możliwe, a zarazem konieczne stało się przeniesienie konkretnych ustaleń z postępowania karnego do niniejszego, cywilnego. Nie ulega więc wątpliwości, że zgodnie z art. 11 k.p.c. w skład podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wchodziły czyny ustalone wg sentencji przedmiotowych wyroków karnych. Czyn pozwanego polegający na tym, że w dniu 12 kwietnia 2012 r. w K. przyjął od S. D. (1) rzecz uzyskaną za pomocą czynu zabronionego w postaci pieniędzy w kwocie 50.000 USD pochodzących z dokonanego w dniu 15 listopada 2011 r. w K. przestępstwa przywłaszczenia powierzonego S. D. (1) przez J. D. wynika z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Ostrołęce z dnia 15 listopada 2013 r. w sprawie o sygn. akt II K 824/13 uznającego T. D. winnym popełnienia przestępstwa z art. 291 § 1 k.k. Kwota, jak wspomniano, nie była sporna. Pozwany został uznany za winnego tego, że przyjął od S. D. (1) rzecz uzyskaną za pomocą czynu zabronionego tj. mienie ruchome w postaci pieniędzy w kwocie 50.000 USD pochodzących z przestępstwa przywłaszczenia powierzonego S. D. (1) przez powoda mienia ruchomego znacznej wartości tj. pieniędzy w kwocie 75.907,60 USD (przestępstwo z art. 291 §1 k.k.). Z kolei matka stron S. D. (1) została uznana za winną tego, że tego, że przywłaszczyła powierzone jej przez powoda mienie ruchome znacznej wartości tj. pieniądze we wskazanej wyżej kwocie jak również 39.716,81 zł w ten sposób, że odmówiła wydania powodowi stanowiących jego własność tych środków pieniężnych powierzonych jej na przechowanie (przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.). W obydwu wypadkach podstawą odpowiedzialności cywilnej osób skazanych wobec powoda jest art. 415 k.c. w zw. z art. 441§1 k.c. Przepis art. 441§1 k.c. ma zastosowanie (wyłącznie) w ramach odpowiedzialności deliktowej, gdy, jak obecnie zachodzi wielość podmiotów odpowiedzialnych za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym. Znajduje on zastosowanie, zarówno, jeżeli szkoda została wyrządzona jednym zdarzeniem, jak też – co ma miejsce w sprawie – kilkoma (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 października 2014 r., I ACa 384/14, Lex nr 1540915). W związku opisanym wyżej dwoma działaniami przestępnymi, w świetle przepisów prawa cywilnego należało uznać, że w obydwu wypadkach doszło do nie uprawnionego rozporządzenia wartościami (środkami) pieniężnymi. Podstawą materialną dochodzonego przez powoda roszczenia był dlatego art. 415 k.c., a nie wskazane przezeń błędnie przepisy o skardze paulińskiej mające zastosowanie w razie faktycznego ziszczenia się czynności prawnej. Celem skargi paulińskiej jest umożliwienie wierzycielowi zaspokojenia ze składnika majątkowego, który na skutek dokonanej z jego pokrzywdzeniem czynności prawnej wyszedł z majątku dłużnika. W niniejszej sprawie do czynności prawnej nie doszło. Można jedynie mówić o nie uprawnionym rozporządzeniu cudzym mieniem (przestępstwie), jakiemu uczestniczący w nim, bezskutecznie, usiłowali przybrać miano „darowizny”. W

istocie jednak była to zachowanie osoby nie uprawnionej do rozporządzenia wskazanymi środkami, dokonującej przysporzenia nie ze swojego majątku na rzecz osoby nie uprawnionej skutkiem tego do ich przyjęcia. Brak podstaw nadania osobom uczestniczącym w tego rodzaju zachowaniu statusu stron umowy darowizny. Sformułowanie pozwu o zapłatę w zakresie wskazanej podstawy faktycznej i wywodzonego z niej żądania zapłaty było zasadne, choć oparte na założeniu niewłaściwej podstawy prawnej. Ta jednak Sądu nie wiązała, czemu Sąd dał wyraz wydając wyrok zasadzający w oparciu o przepisy o odpowiedzialności za delikt. Taką ewentualność uprzednio stronom sygnalizował. Zgodnie z art. 415 k.c., kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Wychodząc naprzeciw przesłankom zastosowania normy przytoczonego przepisu do okoliczności niniejszej sprawy wskazać należy, iż jedynie oboje skazani owo nieuprawnione rozporządzenie pieniędzy pomiędzy sobą ujmowali jako darowiznę. Z okoliczności sprawy determinowanych w przypadku pozwanego treścią wyroku skazującego za przestępstwo na szkodę powoda nie wynika aby pozwany i matka stron S. D. (1) dokonali czynności prawnej będącej następnie źródłem wierzytelności powoda. Takiej czynności brak też między stronami obecnego procesu. Bezprzedmiotowe było przeto żądanie uznania jej za bezskuteczną. Odmowa wydania przedmiotowych pieniędzy przez matkę stron jak również ich przyjęcie przez pozwanego skutkowało uznaniem, że zarówno pozwany jak S. D. (1), działali poza prawem, w tym cywilnym. Uprawniały zastosowanie w obrębie wskazanych podstaw faktycznych powództwa i treści żądania zapłaty właściwej, w miejsce wskazanej przez powoda błędnie, normy prawa materialnego, tj. art. 415 k.c. Ponieważ w niniejszej sprawie czynem niedozwolonym było przestępstwo: najpierw przywłaszczenia mienia, za które matka stron została skazana prawomocnym wyrokiem sądu karnego, następnie przestępstwo przyjęcia przez pozwanego kwoty 50.000 USD pochodzącej z dokonanego przez matkę stron przestępstwa, poza zakresem dowodzenia przed Sądem pozostał ów fakt popełnienia przez matkę stron przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., a przez pozwanego przestępstwa z art. 291 §1 k.k., a także – co istotne – wyrządzenia powodowi tym zachowaniem szkody. Sąd w niniejszym postępowaniu był związany ustaleniami sentencji sądów skazujących wyroków karnych co do faktów, które stanowiły znamiona przypisanych sprawcom przestępstw. Związanie dotyczyło ustalonych w sentencjach wyroków znamion przestępstw. Jakkolwiek w stosunku do osoby, która jest stroną w procesie cywilnym, ale nie była oskarżona w procesie karnym zasada związania ustaleniami wyroku karnego nie ma zastosowania, jednak niemożliwym jest, żeby nawet taka strona procesu cywilnego mogła podważać w procesie cywilnym ustalenia wyroku karnego odnośnie popełnienia przestępstwa przez osobę skazaną. Do obalenia tych ustaleń może dojść tylko przez wzruszenie prawomocnego wyroku karnego za pomocą nadzwyczajnych środków zaskarżenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10 września 2014 r. I ACa 554/14, Lex nr 1527129). Dlatego szkoda jak i jej wysokość (również wobec przyznania kwoty i waluty przez pozwanego) nie były wątpliwe. W tym zakresie Sąd na podstawie art. 11 k.p.c. – jak wskazano – pozostał związany sentencjami prawomocnych wyroków sądów karnych skazujących pozwanego, jak matkę stron. Związanie obejmowało ustalenie czynu niedozwolonego (opisane zachowanie sprzeczne z prawem karnym i cywilnym), winy (umyślnej – zamiar bezpośredni) pozwanego oraz istnienie normalnego związku przyczynowego między czynem a szkodą powoda. W tym zakresie Sąd nie mógł czynić odmiennych ustaleń faktycznych. Poza sporem była wysokość i waluta dochodzonej przez J. D. kwoty, tę bowiem, jak sam przyznał w procesie, pozwany przyjął od matki, wiedząc że powód żąda jej zwrotu, co potwierdza niezależnie od prawomocnego wyroku karnego zestawienie operacji bankowych z daty przyjęcia.

Mając w uwadze treść wyroku skazującego matkę powoda w zakresie orzeczenia wobec niej środka karnego w opisanym kształcie i rozmiarze, następcze przestępne przyjęcie kwoty 50.000 USD przez pozwanego kwoty będącej jedynie częścią przywłaszczenia powierzonych przez powoda matce pieniędzy należało dać wyraz materializującej się w ten sposób (jedynie) współodpowiedzialności pozwanego względem powoda. W związku z tym zasądzoną powodowi kwotę 50.000 USD odnieść do pkt. III. prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 16 maja 2013 r. wydanego w sprawie sygn. akt II K 11/13, uznając, że w sprawie zachodzi solidarny współobowiązek jej zapłaty ze S. D. (1). Zgodnie bowiem z art. 366§1 k.c. kilku dłużników może być zobowiązanych w ten sposób, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych (solidarność dłużników). Stosownie do §2 przywołanego przepisu, aż do zupełnego zaspokojenia wierzyciela wszyscy dłużnicy solidarni pozostają zobowiązani. Wynika z tego, że wierzycielowi przysługuje zarówno prawo wyboru dłużnika, od którego żąda zaspokojenia, jak prawo określenia zakresu żądania (całość / część świadczenia). Oznacza zarazem, że solidarność

dłużników nie prowadzi w toku postępowania sądowego do współuczestnictwa koniecznego w rozumieniu art. 72 § 2 k.p.c. (tak wyrok SN z dnia 30 października 1969 r., II CR 254/69, OSNC 1970, nr 9, poz. 151) ani współuczestnictwa jednolitego (art. 73 § 2 k.p.c.). Wyrok bowiem nie dotyczy niepodzielnie wszystkich dłużników solidarnych. Fakt ograniczenia odpowiedzialności pozwanego do współodpowiedzialności z matką wynika ze stwierdzonego innym orzeczeniem względem S. D. (1) obowiązku naprawienia wyrządzonej powodowi szkody. Z treści tego obowiązku wynika, że swym zakresem obejmuje on także odpowiedzialność pozwanego, która odnosi się do kwoty niższej, ale w całości pochodzącej z przywłaszczenia powierzonego S. D. (1) mienia. Z jedną szkodą w rozumieniu przepisu art. 441§1 k.c. mamy tymczasem do czynienia, gdy z natury swej jest ona niepodzielna, albo wówczas, jak niniejszym, gdy udział sprawców przesądza o niemożności podziału wywołanych deliktem skutków (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 2012-09-14, I ACa 694/12, Lex nr 1236714). Jak sygnalizowano, przepis art. 441§1 k.c. wprowadzający solidarną odpowiedzialność dłużników z tytułu czynu niedozwolonego ma zastosowanie zarówno, jeżeli szkoda została wyrządzona jednym zdarzeniem, jak też – co ma miejsce w sprawie – kilkoma. Ponieważ w stosunku do matki stron wcześniej zapadł prawomocny wyrok uprawniający powoda do prowadzenia z tego tytułu egzekucji przeciwko niej, należało w sentencji wyroku zasądzającego dochodzoną kwotę opatrzyć wzmianką o solidarności obowiązku zapłaty tych osób względem powoda. Sąd Najwyższy podkreśla, iż w razie braku takiej wzmianki mogłaby zachodzić – przy istnieniu kilku tytułów egzekucyjnych – obawa, że wbrew istocie solidarności ta sama należność byłaby kilkakrotnie uiszczona (por. wyrok SN z dnia 20 maja 1969 r., II CR 139/69, OSNC 1970, nr 2, poz. 38). Powyższe rozstrzygnięcie skutecznie usunie sformułowane przez pozwanego obawy podwójnego dochodzenia roszczeń przez powoda. W razie częściowego spełnienia świadczenia przez jednego lub niektórych z dłużników solidarnych zobowiązanie wygasa w stosunku do wszystkich dłużników w częściach odpowiadających rozmiarowi spełnionego świadczenia. Na marginesie należy za Sądem Apelacyjnym w Białymstoku zaznaczyć, że utrzymany w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 16 maja 2013 r. w sprawie II K 11/13 nie mógł skutkować odrzuceniem pozwu w niniejszej sprawie, skoro zgodnie z art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c. sąd odrzuca pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie zakończona. Niniejsza sprawa toczy się pomiędzy innymi stronami. Tożsamość faktów, które stanowią podstawę niniejszego rozstrzygnięcia nie przesądza o zasadności odrzucenia pozwu, przeciwnie – jak się okazało – pozwala powodowi uzyskać ochronę prawną.

Wnioski dowodowe pozwanego z uwagi na powyższe względy należało ocenić w przeważającej części jako zmierzające do zwalczania treści ww. orzeczeń sądów karnych wiążących sąd cywilny na podstawie art. 11 k.p.c., w części też jako spóźnione, bo nie wniesione w odpowiedzi na pozew, wreszcie zmierzające do przewlekania postępowania. Wnioski dowodowe zawarte w pkt. 2. i 3. odpowiedzi na pozew o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków J. K. (1) i S. D. (1) Sąd na podstawie art. 11, 227, 217§3 k.p.c. oddalił, gdyż okoliczności o jakich świadkowie mieliby zeznawać stosownie do tezy dowodowej pozwanego dotyczyły okoliczności niespornych, tj. zużycia otrzymanych przez pozwanego środków pieniężnych, bądź obejmujących przytoczenie przesłanek z wchodzących w rachubę przepisów prawa materialnego, a nie okoliczności faktycznych. Powód twierdził, że pozwany żądanych pieniędzy nie posiada, pozwany natomiast powyższe przyznał powołując się na zużycie z uwagi na konieczność rozliczenia własnych długów. Ów niesporny fakt podlegał ocenie na płaszczyźnie prawa cywilnego kształtującego ewentualną odpowiedzialność z tego tytułu bez potrzeby dalszego roztrząsania. Wobec treści wyroków karnych sygnalizowane dodatkowo tezy obejmujące istnienie rzekomego tytułu prawnego pozwanego do kwoty 50.000, 00 USD mające być przedmiotem dowodu za pomocą wskazanych środków dowodowych były sprzeczne z art. 11 k.p.c., przez co nie miały znaczenia w sprawie. Podobnie wniosek dowodowy pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka S. P. (1) został oddalony jako sprzeczny z art. 11 k.p.c., bowiem zeznania tego świadka miały służyć wykazaniu, iż pozwany do chwili dokonywania „darowizny” nie mógł się liczyć z jej zwrotem na rzecz powoda. Poza tym został złożony dopiero na rozprawie w dniu 18 marca 2015 r., tj. po upływie terminu udzielonego na realizację inicjatywy dowodowej w odpowiedzi na pozew. Nie sposób nie stwierdzić, iż zmierzał do przedłużania postępowania. Oddalenie wniosków o przesłuchanie świadków J. K., S. P. i S. D. nie było dlatego, jak twierdził pełnomocnik pozwanego zgłaszając zastrzeżenie w trybie art. 162 k.p.c. uchybieniem procesowym. Nawet gdyby przyjąć, iż świadkowie – jak twierdził pełnomocnik pozwanego – mają wiedzę „na temat bezzasadności powództwa”, a także braku wiedzy pozwanego odnośnie obowiązku zwrotu „darowizny” uczynionej przez S. D. (1), to wobec sentencji wielokrotnie przywoływanych wyroków karnych, należy uznać takie dowody za niedopuszczalne. Skoro tego typu wiedza nie została sądom karnym skutecznie przedstawiona przy podstawie

rozstrzygnięć, to brak jakichkolwiek podstaw uznania, że taka potrzeba istnieje w niniejszym, cywilnym postępowaniu. Nie zachodziły również wątpliwości odnośnie konieczności oddalenia na tej samej podstawie ponownych, tych samych wniosków dowodowych pozwanego powtórzonych w piśmie procesowym z dnia 31 marca 2015 r. o dopuszczenie dowodu z zeznań przywołanych świadków (S. D., S. P., J. K.) –jako spóźnionych, nie wniesionych w odpowiedzi na pozew, w konsekwencji zmierzających wyłącznie do przedłużania postępowania, a przede wszystkim sprzecznych z art. 11 k.p.c.

Oddalenie na drugiej, ostatniej rozprawie kolejnego wniosku pełnomocnika pozwanego o udzielenie 14-dniowego terminu na zapoznanie się z aktami egzekucyjnymi sygn. akt Km 2418/13 Komornika Sądowego przy SR w Ostrołęce I. Z. nie było naruszeniem przepisów o postępowaniu dowodowym, albowiem pełnomocnik pozwanego zapoznał się z tymi, niewielkimi objętościowo aktami na rozprawie, jak sam przyznał. Akta sprawy komorniczej obejmują zaledwie jeden tom składający się z 43 kart, w tym z zawiadomień, zwrotnych potwierdzeń odbioru korespondencji, a nade wszystko tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko matce stron, wniosku egzekucyjnego, wezwania do dokonywania potrąceń z renty /emerytury, zapytania skierowanego do (...) SA, wezwania do zapłaty należności, przy czym ostatnie dokumenty, to jedynie wniosek wierzyciela o udzielenie informacji o stanie egzekucji i pismo w odpowiedzi. Nie sposób w związku z tym nie uznać, że wskazany wniosek wyłącznie zmierzał do przedłużania postępowania. Ocenę tego rodzaju wzmacnia fakt, iż strona pozwana była reprezentowana przez pełnomocnika profesjonalnego, który bez czasowych przeszkód mógł zrealizować własną inicjatywę dowodową w czasie właściwym, wynikającym z toku czynności w sprawie. Dokumenty znajdujące się w aktach sprawy egzekucyjnej zostały włączone w poczet materiału dowodowego dzięki właściwemu wypełnieniu obowiązku precyzowania inicjatywy dowodowej przez stronę powodową. Jej pełnomocnik wskazując akta tej sprawy jako przedmiot dowodu w pozwie, następnie po dołączeniu akt wskazując konkretne karty z akt sprawy terminowo wskazał znajdujący się tam materiał dowodowy. Powyższe dotyczy dokumentów znajdujących się na kartach: k. 5, 6, 8, 11, 13, 14, 20, 22-23, 28, 30, 32, 35, 36, 38, 39, 41 i odnosi kolejno do: zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, wezwania do dokonywania potrąceń z renty /emerytury, zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego i zakazie wypłat, zawiadomienia z ZUS o wysokości świadczenia uzyskiwanego przez matkę stron oraz o podstawie prawnej dokonywanego potrącenia, wezwania banku do złożenia oświadczenia i wyjaśnień skierowanych do (...) SA Centrum (...) w S., ponownego zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego i zakazie wypłat, informacji banku o braku środków przekraczających kwotę wolną od zajęcia wraz z zestawieniem operacji w (...) SA, wezwania do realizacji zajęcia, wezwania (...) SA do złożenia oświadczenia i wyjaśnień i odpowiedzi na to wezwanie, informacji z ZUS o zmianie wysokości miesięcznego potrącenia w związku ze zmianą wysokości świadczenia otrzymywanego przez dłużniczkę S. D. (1), kolejnej odpowiedzi (...) SA, pisma wierzyciela o udzielenie informacji o stanie egzekucji oraz informacji o stanie postępowania egzekucyjnego. Podobnie jak mające za przedmiot opisane wyżej czynności postępowania dowodowego również dlatego zastrzeżenie pełnomocnika pozwanego w związku z dopuszczeniem dowodu ze wskazanych w piśmie procesowym powoda dokumentów akt przedmiotowej sprawy w związku prekluzją dowodową było bezzasadne. Zarządzeniem przewodniczącego z dnia 30 marca 2015 r., wydanym bezpośrednio po wpływie akt komorniczych do Sądu pełnomocnik powoda został wezwany do wskazania w terminie 7 dni dokumentów znajdujących się w tychże aktach pod rygorem oddalenia wniosku. Pełnomocnik powoda wykonał wezwanie w zakreślonym terminie. Moment, w którym skutecznie wskazał przeprowadzenia z jakich dokumentów znajdujących się w aktach sprawy komorniczej dowodu żądał miał miejsce po omyłkowym przekazaniu przez komornika prowadzącego postępowanie egzekucyjne akt sprawy komorniczej do niewłaściwego Sądu (Sądu Rejonowego – a nie Okręgowego w O.). Powód nie miał wpływu na to i nie ponosi tego skutków.

Pominięcie na podstawie art. 207§6 k.p.c. nowych twierdzeń pozwanego złożonych na drugiej rozprawie w dniu 28 kwietnia 2015 r. opiera się na nie tylko uznaniu, że są one spóźnione. Przede wszystkim nic nie wnoszą do sprawy z uwagi na jawną sprzeczność z przytoczonymi przepisami prawa i środkami dowodowymi (rzekomy brak odpowiedzialności solidarnej po stronie pozwanego wspólnie z matką S. D. (1), próba odwołania przez powoda darowizny pozbawionej podstaw prawnych, niewskazanie kursu dolara, jaki ma mieć zastosowanie przy zasądzeniu kwoty dochodzonej pozwem, dysponowanie przez powoda nieruchomością i czerpanie z niej korzyści pozwalające na zaspokojenie roszczeń wobec matki bez potrzeby kierowania wobec pozwanego, niesprecyzowanie czynności,

która miałby być uznana za bezskuteczną, kwestionowanie wyroków karnych, błędne skazanie pozwanego), zwłaszcza że do ich złożenia został zobowiązany zarządzeniem z dnia 26 listopada 2014 r. w terminie 2-tygodniowym pod rygorem – zgodnym z art. 207§6 k.p.c. – pominięcia przez Sąd spóźnionych twierdzeń i dowodów. Twierdzenia te mogły być bez żadnych ku temu przeszkód powołane w odpowiedzi na pozew. Odpowiedź na pozew została złożona w terminie przez zawodowego pełnomocnika pozwanego (k. 60), co pozwalało – wobec twierdzeń w niej zawartych w odniesieniu do tych podniesionych na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2015 r., uznać kolejne za spóźnione. Z podobnych względów uzasadnione było oddalenie wniosku dowodowego pozwanego o zobowiązanie powoda do przedstawienia umów o pracę w USA wraz z potwierdzeniem wypłaty. Po pierwsze ze względu na to, że wniosek ów został wniesiony dopiero w kolejnym po złożonej odpowiedzi na pozew piśmie procesowym, po drugie według stanowiska strony powodowej – tego rodzaju dokumentów powód nigdy nie miał, ponieważ pracował bez pozwolenia, a pozwany z nie udowodnił, żeby je miał. Wniosek dotyczył przeto dowodu faktycznie nie istniejącego. Wbrew stanowisku pełnomocnika pozwanego, trudno przyjąć, że wskazane wnioski dowodowe i twierdzenia zostały złożone w odpowiedzi na pismo procesowe powoda powołane w pozwie jako załącznik do niego, doręczone pełnomocnikowi pozwanego na pierwszej rozprawie w dniu 18 marca 2015 r. (odpis pisma procesowego powoda z dnia 14 maja 2014 r. k. 17- 36). Pismo to stanowiło pozew wraz z załącznikami wniesiony do tut. Sądu w sprawie I C 531/14 przez J. D. przeciwko pozwanemu T. D. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i zapłatę, prawomocnie zwrócony. Pismo z dnia 24 września 2014 r. – jako nowy pozew – zostało natomiast wyłączone ze akt sprawy I C 531/ 14 i stosownie do stanowiska powoda nadano mu dalszy bieg pod sygn. sprawy niniejszej. Jednak uzasadnienie tego pisma, pozwu w niniejszej sprawie, było tożsame do wskazanego. Odwoływało się jedynie do dowodów uprzednio przedstawionych bez wpływu na inicjatywę dowodową pozwanego, która została zaprezentowana w pełnej krasie już w odpowiedzi na pozew, stała się następnie przedmiotem oceny Sądu w postanowieniu z pierwszej rozprawy o oddaleniu wniosków dowodowych jako z zasady sprzecznych z art. 11 k.p.c., po czym pozwany z powołaniem na okoliczność późniejszego, na pierwszej rozprawie (a nie z pozwem) doręczenia wskazanego pisma ponowił te same wnioski. Taka ponowna tożsama rodzajowo inicjatywa nie mogła być skuteczna. Sąd w z związku z takim, późniejszym doręczeniem pisma, udzielił wprawdzie pozwanemu dodatkowego terminu na inicjatywę dowodową lecz jedynie taką, która byłaby pochodną okoliczności i twierdzeń zawartych w ww. piśmie doręczonym na pierwszej rozprawie. Tymczasem pozwany wykorzystał ów fakt dla próby ponowienia już oddalonych, tych samych wniosków dowodowych. N. od spóźnienia inicjatywy w tym zakresie pozwanego reprezentowanego przez zawodowego pełnomocnika powtórzyć trzeba, iż uwzględnienie kolejnych twierdzeń i wniosków dowodowych prowadziłoby do przewlekłości postępowania, przez prowadzenie dowodów, które wobec prawomocnych wyroków skazujących zarówno pozwanego, jak jego matkę, jawią się jako instrument walki z ich treścią. Wskazane uprzednio przepisy postępowania, dodatkowo art. 207§6, 217§2 i §3 k.p.c. nakazywały oddalić takie wnioski dowodowe, co też nastąpiło.

W związku z kolejnym zastrzeżeniem pełnomocnika pozwanego, po wcześniejszym zastrzeżeniu, iż pominięcie spóźnionych twierdzeń i dowodów powinno nastąpić w trybie art. 217 k.p.c. i uznaniem potrzeby uzupełnienia podstawy prawnej o art. 217 § 2 i 3 k.p.c. rozstrzygnięcia, co z kolei spotkało się z następnym zastrzeżeniem (pełnomocnik pozwanego popadł wówczas w sprzeczność składając zastrzeżenie do czynności uwzględniającej jego stanowisko zawarte we wcześniejszym zastrzeżeniu)wskazać trzeba, iż zastrzeżenie pełnomocnika pozwanego do takiego uzupełnienia przeczy celowi instytucji zastrzeżenia, skoro – jak podkreśla Sąd Najwyższy – celem regulacji art. 162 k.p.c. jest zapobieganie nielojalności procesowej przez zobligowanie stron do zwracania na bieżąco uwagi sądu na wszelkie uchybienia procesowe w celu ich niezwłocznego wyeliminowania i niedopuszczenie do celowego tolerowania przez strony takich uchybień z zamiarem późniejszego wykorzystania ich w środkach odwoławczych (por. teza nr II wyroku SN z 4.10.2006 r., II CSK 229/06).

Według art. 358§1 k.c. jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonana (§2). Ustawodawca nadał komentowanemu przepisowi aktualne brzmienie ustawą z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny oraz ustawy – prawo dewizowe (Dz. U. Nr

228, poz. 1506), która weszła w życie 24 stycznia 2009 r. Nie zawierała przepisów przejściowych. Wyrok skazujący pozwanego, czyn objęty jego sentencją miały wszakże miejsce już po wejściu w życie wskazanego przepisu, zatem jego moc obowiązująca w niniejszej sprawie nie budzą wątpliwości.

Zobowiązanie niniejsze, którego źródłem był czyn niedozwolony było od początku wyrażone w dolarach amerykańskich. W takiej też formule jego realizacji żądał powołując się na tę okoliczność aż do zamknięcia rozprawy powód. Pozwany odmawiał realizacji zobowiązania w jakiegokolwiek formie. Kwestionował bowiem roszczenie co do zasady. W swoich zeznaniach, stanowisku procesowym operował wszakże kwotą wyrażoną w dolarach amerykańskich. Nie skorzystał z uprawnienia przewidzianego w art. 358§1 k.c. spełnienia świadczenia w walucie polskiej. Sąd niniejszym podziela linię orzeczniczą wywodzącą się z wyroku SN z 12 grudnia 1997 r., II CKN 512/97 (OSNC 2001, nr 7 – 8, poz. 114), wg której jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, spełnienie świadczenia następuje przez zapłatę sumy nominalnej w walucie obcej, nie zaś w złotych polskich stanowiących przelicznik tej sumy. Akceptuje je także doktryna (por. Tadeusz Wiśniewski w: Gerard Bieniek (i inni): Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom 1. Wydanie 10. Wielkie Komentarze. Wyd. LexisNexis, Warszawa 2011 r., str. 53, teza 15.). Na pytanie, czy wierzyciel w razie powstania zobowiązania pieniężnego w walucie obcej, może, bez zgody dłużnika, żądać w procesie zasądzenia równowartości w złotych polskich SN odpowiedział przecząco w kolejnym orzeczeniu. Spełnienie świadczenia wyrażonego w walucie obcej przez zapłatę w pieniądzu polskim uznając za dopuszczalne, tylko o ile strony wyraziły na to zgodę, modyfikując choćby przez czynności konkludentne, treść łączącego je uprzednio zobowiązania, zaś w razie procesu sądowego, jeśli dłużnik uznał powództwo wywiedzione w złotych polskich – tak uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2011 r. IV CSK 75/11, Lex nr 1108556. Dotyczy ono wprawdzie zobowiązania z umowy, lecz uniwersalność rozważań odnoszących się do zobowiązania wyrażonego w walucie obcej, przy braku stanowiska dłużnika w dziedzinie zgody na jego wyrażanie w złotych polskich pozwala odnieść je również do niniejszego procesu, w którym różnica sprowadza się do tego, iż jego przedmiot stanowi zobowiązanie z deliktu wyrażone w walucie obcej, w braku podstaw przyjęcia, że strony uzgodniły zapłatę w złotych. Opisane stanowisko pozostaje zarazem w zgodzie z zasadą nominalizmu z art. 358¹ k.c. oraz wykonania zobowiązania zgodnie z jego z jego treścią i w sposób odpowiadający celowi społeczno-gospodarczemu (art. 354 §1 k.c.). Przewidziana przepisem art. 358¹ k.c. zasada nominalizmu odnosi się do zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walucie tak obcej, jak polskiej (uzasadnienie uchwały SN z 13 marca 1992 r., I PZP 14/92, OSNCP 1992/9/160). Pozwany pozostając w zwłoce nie wybrał waluty krajowej jako sposobu realizacji zobowiązania wyrażonego w dolarach amerykańskich, uprawnione było dlatego udzielenie ochrony żądaniu powoda zasądzenia takiej właśnie kwoty (por. także: wyrok SA w Katowicach z dnia 3 marca 2014 r. I ACa 1142/13, Lex nr 1441383; wyrok SN z dnia 16 maja 2012 r. III CSK 273/11, Lex nr 1224683, M.Pr.Bank. 2014/5/20-23 zastrzegające, że przy zobowiązaniach w walucie obcej dochodzi do ograniczenia uprawnienia wierzyciela jedynie do wyboru kursu waluty obcej tylko, o ile dłużnik dokona wyboru waluty polskiej, co niniejszym nie miało miejsca). Bazując na opisanym kierunku orzecznictwa żywego także w bieżącej linii orzecznictwa sądów apelacyjnych, m. in. wyroku SA w Łodzi z 26 września 2013 r., I ACa 469/13, L. („żądanie spełnienia świadczenia w złotych polskich może nastąpić, gdy z treści zobowiązania nie wynika sposób spełnienia świadczenia pieniężnego. Spełnienie świadczenia wyrażonego w walucie obcej przez zapłatę w pieniądzu polskim jest dopuszczalne również, o ile strony wyraziły na to zgodę, modyfikując choćby konkludentnie, treść łączącego ich zobowiązania, zaś w razie procesu sądowego, jeśli dłużnik uznał powództwo wywiedzione w złotych polskich”) i doktryny należało finalnie uznać, iż w zgodzie art. 358§1 i 2 k.c. w obecnym brzmieniu gdy po uchyleniu zasady walutowości nie budzi już wątpliwości dopuszczalność realizowania w walucie obcej świadczeń pieniężnych o charakterze odszkodowawczym (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 22 lutego 2012 r., I ACa 27/12, Mon. Pr. Bank. 2012, nr 7–8, s. 16–28) powód w obliczu postawy pozwanego zachował prawo skutecznego sformułowania roszczenia w walucie analogicznej do będącej przedmiotem zobowiązania, czyli w dolarach amerykańskich. Wysokość zobowiązania (50.000, 00), rodzaj waluty w jakiej było ono sformułowane w nawiązaniu do dokonanego uprzednio przywłaszczenia (USD) nie były przez pozwanego kwestionowane. W kolejnej uchwale z dnia 20 kwietnia 2005 r. (III CZP 1/05, OSN 2006, nr 3, poz. 42) SN wyraził tożsamy z przytoczonymi pogląd, że dopuszczalne jest zasądzenie odszkodowania w walucie obcej (gdy przepis art. 3 ust. 2 pkt 3 pr. dew. uchylił obowiązek ustalania w polskiej walucie) należności przez organy władzy publicznej podejmujące czynności

w postępowaniu karnym, cywilnym lub administracyjnym. Przedmiotem zobowiązania pozwanego od chwili jego powstania stosowanie do treści wyroku skazującego wydanego w postępowaniu karnym jest kwota wyrażona w dolarach amerykańskich. Kwota objęta żądaniem pozwu była też pierwotnie przekazana z zagranicy (USA) do kraju przez powoda na rachunek walutowy prowadzony w dolarach amerykańskich. Taką przywłaszczyła ją matka stron, następnie bezprawnie przekazała pozwanemu, który równie bezprawnie rozporządził. Takiej kwoty dotyczy sentencja wyroku karnego skazującego pozwanego i rodzica w realiach sprawy odpowiedzialność odszkodowawczą wobec powoda. Opisana przytoczonym orzecznictwem i doktryną zasada ma zatem zastosowanie niniejszym. W zgodzie z art. 11 k.p.c. źródłem obowiązku świadczenia pozwanego pozostało orzeczenie sądowe – wyrok skazujący sądu karnego w nawiązaniu do genezy zobowiązania rodzicy obowiązek (odszkodowawczy) spełnienia świadczenia w walucie obcej. W zgodzie dlatego z art. 358§1 k.c. w sprawie występuje orzeczenie wskazujące na źródło zobowiązania. W nawiązaniu do treści wyroku karnego, genezy zobowiązania, w zgodzie z obecnie obowiązującą treścią art. 358§1k.c. zasądzeniu w zgodzie ze stanowiskiem powoda podtrzymanym aż do zamknięcia rozprawy w nawiązaniu do przytoczonych względów (k. 107) podlegała przeto kwota o jakiej stanowiło żądanie pozwu a wcześniej wyrok karny, tj. 50.000, 00 USD. W taki też sposób powinno być zatem spełnione świadczenie odszkodowawcze.

Z przytoczonych względów Sąd orzekł jak w **pkt. I.** wyroku.

W części oddalającej powództwo (**pkt II.** wyroku) Sąd orzekł w przedmiocie dochodzonego pozvem roszczenia odsetkowego. Postępowanie dowodowe wskazuje na brak wezwania pozwanego do zwrotu dochodzonej pozvem kwoty. Wobec stanowisk obu stron powyższa okoliczność jest bezsporna. W związku z tym Sąd przyjął, iż zgodnie z art. 455 k.c. dniem wymagalności zasądzonej kwoty jest 5 grudnia 2014 r. tj. następny dzień po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu w niniejszej sprawie (4 grudnia 2014 r.). Początek terminu dla tego roszczenia został tymczasem przez stronę powodową wskazany w sposób błędny. Jak wynika z treści wezwania oraz zeznań stron powód wezwanie skierował jedynie do S. D. (1). Ż. odsetkowe podlegało dlatego korekcie w opisany sposób.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w **pkt. III.** wyroku zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w myśl zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Koszty poniesione przez powoda stanowiły: opłata od pozwu (8.131 zł), wynagrodzenie pełnomocnika zgodnie z § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (3.600 zł) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł) – i w związku z tym, łącznie w kwocie 11.748 zł zostały zasądzone od pozwanego, jako przegrywającego proces, na rzecz powoda – jako wygrywającego.